

Аннотация

Согласно теоретико-методологического анализа характеризуются основные факторы формирования умений самосовершенствования у будущих учителей математики. Обосновываются перспективные идеи поиска путей формирования профессиональной компетентности с точки зрения осознанной, целенаправленной, планомерной и непрерывной деятельности студентов по совершенствованию их теоретической и практической подготовки, способностей и качеств, мотивов и ценностей.

Ключевые слова: самосовершенствование, самореализация, самопознание, самоактуализация, профессиональная компетентность.

Summary

According to theoretical and methodological analysis the main factors of forming of skills of self-improvement at future mathematics teachers are characterized. Some ideas as for professional competence from the point of view of conscious, purposeful, systematic and continuous activity of students have been considered.

Key words: self-improvement, self-realization, self-knowledge, self-actualization, professional competence.

УДК 378.011.3-051:]81'243

Л. В. Петько,

кандидат педагогічних наук, доцент
(Національний педагогічний
університет імені М. П. Драгоманова)

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО
НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ ДЛЯ
СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО”
(на прикладі вірша Мері Ховітт “Павук і Муха”)**

Постановка проблеми. Професійна спрямованість здобувачів вищої освіти зі спеціальності “Музичне мистецтво” виникла не спонтанно, а у зв’язку з тим, що до вступу у ВНЗ студенти отримували музичну освіту в музичних навчальних закладах протягом 5–8 років (найменший термін навчання передбачається в навчанні гри на народних і духових інструментах) або в коледжах (молодші спеціалісти). Тобто професійна спрямованість здобувачів стимулювалася протягом тривалого часу, в межах якого не всі дійшли до фінішу – отримання атестата про середню музичну освіту або закінчення навчання в музичному коледжі.

З метою збагачення творчого потенціалу студентів ми намагаємося формувати професійно орієнтоване іншомовне навчальне середовище (ПОІНС) в умовах університету з огляду на те, що дисципліна “Іноземна мова” є обов’язковою під час навчання, постає актуальність формування професійно орієнтованого іншомовного середовища (ПОІНС) в умовах університету [6]. Тому **метою статті визначено формування ПОІНС для студентів-музикантів.** Водночас, наголосимо, що спеціальність “Музичне мистецтво” на факультеті мистецтв НПУ імені М.П.Драгоманова передбачає такі додаткові спеціалізації, як викладання англійської мови та “Психологія”.

Аналіз досліджень і публікацій. Автор статті, розглядаючи професійно орієнтовані технології навчання іноземної мови (ІМ) як засіб

формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету [4] на основі інтерпретації лінгвостилістичних засобів вірша Мері Ховітт “Павук і Муха” [5], підтримує думку, висловлену Б.Критським (про “освітній медіатекст” [7]) і трансформовану професором М. Корноуховим до підготовки музикантів, що дозволяє розглядати культуру інтерпретації в музично-педагогічній освіті як діяльність у засвоєнні суб’єктом (здобувачем освіти) різних художніх текстів, і виступає основою професійної підготовки майбутнього музиканта. Формування інтерпретаційної культури студента в музично-педагогічному процесі генерує його творчу діяльність – “інтерпретаційне культуротворення, що являє собою специфічний художньо-творчий процес, результатом якого стає народження нового смислу, що виявляється в усіх структурних компонентах (а не тільки у виконавській діяльності) професійної діяльності вчителя музики” [2, с. 56–57]. Сутність інтерпретаційної культури зумовлюється розумінням єдності як пізнавальної, так і творення творчої діяльності, а також специфічних особливостей музичного мистецтва.

Виклад матеріалу. Більш детально в площині сказаного зосередимо нашу увагу на формуванні ПОІНС для студентів спеціальності “Музичне мистецтво” за допомогою вірша Мері Ховіт “Паук і Муха”.

Приклад 1 спрямований на формування мовленнєвих умінь студентів у процесі виконання завдань репродуктивного характеру (некомунікативні, умовно-комунікативні і комунікативні вправи, індивідуальна одночасна з опорою на текст, які виконуються студентами під контролем викладача) [8].

Практична мета: формування ПОІНС, розуміння основного змісту вірша “Паук і Муха” та його головних образів. Вираження головних образів вірша засобами музики.

Професійна мета: розвиток професійного потенціалу студентів, ознайомлення студентів з музичними формами на прикладі творчості В.Єрмольєвої (створення кавер-версій музичних творів), ознайомлення з творчістю метал-групи “Machine Head”, рок-групи “Queen”, трактування ідеї вірша “Паук і Муха” у творчості британської рок-групи “Rolling Stones”, розвиток навичок самостійної пошукової роботи (творчість піаністки В. Ермольєвої, ідеї вірша “Паук і Муха” в музичних творах, відомі поп-групи та ін.)

Інструкція: (робота в комп’ютерному класі). Read the text of the poem “The Spider and The Fly”. Спочатку презентація та читання вірша відбувається за допомогою диктора [15]. Після чого пропонується прослухати ще раз вірш, але з музичним супроводом до нього у виконанні В. Ермольєвої [14].

На фоні сторінок байки з малюнками Tony DiTerlizzi., що перегортаються з текстом, який читає диктор, сучасна українська піаністка, лауреат міжнародних премій, Віка Ермольєва (нар. 1978, м.Київ) виконує власну аранжировку пісні “Aesthetics of Hate” (“Естетика ненависті”) американської хеві-метал групи “Machine Head” [14]. Зазначимо, що вихованка київської фортепіанного школи В. Ермольєва

відома у світі музики створенням і виконанням кавер-версій рок і метал-пісень [10; 11; 13].

Акцентуємо увагу студентів на тому, що піаністка шляхом засвоєння художнього тексту вірша “Паук і Муха”, розуміння його головних образів демонструє у своїй творчості “феномен метадиалогічності” (багаторівневу міжсуб’єктну взаємодію, що має складну ієрархічну детермінацію і породжує неперервну інтерпретацію текстових структур у різних знакових системах як особливу властивість музичної свідомості особистості. Тому презентована В.Єрмольєвою інтерпретаційна культура може розглядатися як особливий механізм, який орієнтує студента-музиканта в навчальній діяльності, а пізніше і в його майбутній професійній діяльності, а також сприяє оволодінню необхідними знаннями, вміннями, формуванню ціннісної системи, здатності до критеріїв відбору музичного матеріалу, оцінки інформації, різних методів і рівнів пізнання музичної творчості, тобто виступати “досить широким методологічним інструментарієм” [2, с. 58]. Така сформована інтерпретаційна культура студента-музиканта, яка охоплює особистісні властивості, спеціальні знання та вміння, може стати в майбутньому однією з ключових професійних якостей, що простежується на прикладі творчого шляху професіонала-музиканта В. Єрмольєвої.

У колі окресленого привертає увагу підхід, запропонований М. Корноуховим, до визначення критеріїв педагогічної діагностики інтерпретаційної культури з огляду на професійну компетентність, а саме: 1) мотиваційна готовність студента до інтерпретаційної творчості у своїй професійній діяльності, 2) обсяг і якість професійних і загальних гуманітарних знань, 3) результативність професійних умінь (слухових, аналітичних, виконавських, артистичних, педагогічних, комунікативних), 4) ступінь розвитку особистісно-професійних якостей (ціннісно-мотиваційних, моральних, естетичних, рефлексивних, емоційно-психологічних, креативних) [3, с. 59]. Серед параметрів сформованості інтерпретаційної культури виокремлюють логіко-конструктивний компонент, де наголошується на володінні значним об’ємом знань загальногуманітарного плану (суміжні види мистецтв, історія, філософія, психологія, іноземна мова та ін.).

У свою чергу, зрозуміти музику й пережити її емоційний зміст, що зафіксовано композитором за допомогою виразних засобів музичного мистецтва, слугує виконавське інтонування, яке визначається різноманітними особливостями нотно-музичного тексту (фактура, темп, агогіка, динаміка, тембр, штрихи, артикуляція, фразування) і зумовлено характером музичної мови, що виражає художній зміст музичного твору, причому піаністи можуть художньо переконливо проінтонувати музику найрізноманітнішими виразними засобами [1, с. 14–16], а в площині нашого розгляду – музичного твору, створеного за віршем М. Ховітт “Павук і Муха”, спочатку групою “Machine Head’s”, а пізніше – написаний В. Єрмольєвою кавер на *The Spider and the Fly* групи Machine Head’s “Aesthetics of hate”. Що стосується роботи над музичним твором, як зазначають методисти гри на фортепіано, то вона “починається з

розуміння художнього образу і звукового ідеалу твору в цілому та суттєвих деталей” [9, с. 236], у нашому предметі розгляду – образів Павука і Мухи.

Крім того, варто зазначити, що “піаніст має справу з музикою різних стильових напрямків, жанрових різновидів, емоційного змісту, що відбивається на характері його виконавського інтонування” [1, с. 19], коли в кожному окрему епоху домінує та чи інша манера виконання, експресія, емоційне наповнення музики, які визначають міру у використанні виразних засобів і особливості виконавського інтонування.

Разом з тим, треба враховувати той факт, що Віка Єрмольєва – представник сучасної віртуозної техніки фортепіанного виконавства, активно гастролює по світу, працює в США і має свою сторінку ВКонтакті, Фейсбуці. Тому кожен, хто бажає студентів, може поспілкуватися з нею про її творчість.

Також не слід залишити без розгляду пісенну композицію “The Spider and the Fly” (1965) британської рок-групи “The Rolling Stones”, в якій простежується вплив на їхню творчість американської музики кантрі та блюзу (country-blues), на самому початку розвитку рок-н-ролу.

За таких умов на практичних заняттях з ІМ ми використовуємо Інтернет ресурси (use the following web-sites):

1. Vika Yermolyeva (Віка Ермольєва) http://vk.com/vika_vermolyeva
2. *The Spider and the Fly*. Machine Head's “Aesthetics of hate” arranged and performed by Vika Yermolyeva [Web site]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=MoYB7vZZgQs>
3. Machine Head – Aesthetics Of Hate [Web site]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=NWks-8C9RMs>
4. “The Spider and the Fly” (song) “Rolling Stones” [Web site]. – Access mode : <http://en.academic.ru/dic.nsf/enwiki/5929677>
5. Вікторія Ермольєва – кавер Metallica “Master of Puppets” (Zurich, 19 февраля 2011 г.). – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=Uk49eSWJVTs>

Приклад 2. Виконання вправ, спрямованих на підготовку до дискусії, які забезпечують: формування здатності до аргументації точок зору (pro і contra), розвиток навичок виокремлення потрібних реплік, визначення комунікативних функцій виразів, аргументування висловлювань студентів за допомогою мовленнєвих опор, проведення діалогу-дискусії [8, с. 24–25].

Практична мета: формування ПОІНС, згрупування точок зору pro і contra щодо представлених зразків музичної творчості.

Професійна мета: вдосконалення вміння іншомовного спілкування у професійній сфері; навчити взаємодії у вирішенні професійної оцінки творчості піаністки В. Єрмольєвої, метал-групи “Machine Head” [12], рок-групи “Queen”, рок-групи “Rolling Stones” [16].

Інструкція: Work in small groups (за інтересами). What do you think about them?

Приклад 3

Практична мета: забезпечення аргументування висловлювань студентів за допомогою мовленнєвих опор до дискусії.

Професійна мета: формування толерантності до думок однокурсників.

Інструкція: Practise the dialogue in pairs.

a) begin the talk with Viktoriya Yermolyeva by asking what she thinks about *rock music and her piano cover*. Do you exclusively play rock songs, or do you work with other genres? What is your favorite song to play? Your versions of these songs are very moving, are you getting any proposals yet? Which song is the most difficult to play for you technically? Any projects she is currently working on?

Viktoriya Yermolyeva was born in Kiev in 1978. When her parents were told that Vika – at kindergarten age – had perfect pitch and a talent for music, there was no going back: Her parents took it seriously, and the natural consequence seemed to be continued studies at a special music school. That included competitions, exams, and concert performances requiring utmost commitment and all the other expectations that go along with that.

Vika reacted to these tensions by listening to “the other music,” rock music in particular, and her choices became heavier and more aggressive as she continued to broaden her palette. Rock became the “soundtrack,” as she says, to her “inner reality.” Eventually, she quit her search, and as an escape created a secret channel, “vkgoeswild,” to let it all hang out, dance, sing, and improvise without publicly revealing her identify. Very soon, Vika started making full piano arrangements, and then, with her first Metallica cover, her web presence began to go viral. Now, her YouTube Channel contains several hundred videos with rock and metal covers and counts more than 380.000 subscribers.

Приклад 4

Практична мета: навчити студентів створювати власні діалогі-дискусії.

Професійна мета: навчитися аналізувати й презентувати інформацію.

Інструкція: Does one of the styles of these bands presented here appeal to you more than the others? Can you cite reason for your preferences? Do you believe that your tastes might change in time? If so, what might cause such a change?

The topic of discussion is: “Music and a poem “The Spider and The Fly” by M. Howitt”.

Aim: to hold the dialog discussion about music styles of bands, piano arrangements, cover versions of bands “The Rolling Stones”, “Machine Head”, “Queen”.

Objectives: 1. Participants should create their own design of the interpretation the poem “The Spider and The Fly” by M. Howitt in music and describe it to foreign representatives. 2. Participants should listen carefully to each other and then discuss the advantages and disadvantages of the project. 3. Participants all together should choose the best project and be ready to present it to foreign representatives.

Пропонуємо таку тематику для проектів: “Кращі музичні кавери в музичному мистецтві”, “У світі пісенних каверів Віки Єрмольєвої (“Павук і

Муха)", "Творчість метал-групи "Machine Head", "Павук і Муха" – одна з перших спроб групи "The Rolling Stones" в кантрі-музик" ("The Spider and The Fly" one of the Stones' earliest attempts at country music"), "Група "The Rolling Stones" і рок-н-ролл", "Кращі heavy metal кавери", "Рок-група "Queen".

Висновки. Таким чином, узагальнюючи викладені особливості формування ПОІНС в умовах університету для здобувачів вищої освіти зі спеціальності "Музичне мистецтво", зазначимо, що окреслені шляхи організації навчального процесу сприяють формуванню ПОІНС, а також стимулюють розвиток творчого потенціалу особистості студента-музиканта. Наші подальші розвідки ми зосередимо на розгляді зразків симфонічної музики, створених за сюжетом вірша М. Ховітт "Павук і Муха".

ЛІТЕРАТУРА

1. Егорова С. В. Исполнительское интонирование пианиста в процессе реализации эмоционального содержания музыкального произведения / С. В. Егорова // "Бъдещите изследвания – 2014": матер. за X-а междунар. науч. практ. конф., 17-25 февруари, 2014, София (Болгария); ред. Милко Тодоров Петков. – Том 35. Музика и живот. – София: "БялГрад-БГ" ОДБ 2014. – С. 14–20.
2. Корноухов М. Д. Интерпретационная культура как комплексно-интегративное качество будущего учителя музыки / М. Д. Корноухов // "Achievement of high school – 2013": Тр. за IX междунар. науч. практ. конф., 17–25 November, 2013, София (Болгария); ред. Милко Тодоров Петков. – Том 31. Филологичні науки. Музика и живот. – София: "БялГрад-БГ" ООД 2013. – С. 56–58.
3. Корноухов М. Д. Параметры уровней сформированности интерпретационной культуры учащихся-музыкантов / М. Д. Корноухов // "Achievement of high school – 2013": Тр. за IX междунар. науч. практ. конф., 17–25 November, 2013, София (Болгария); ред. Милко Тодоров Петков. – Том 31. Филологичні науки. Музика и живот. – София: "БялГрад-БГ" ООД 2013. – С. 59–61.
4. Петько Л. В. Професійно орієнтовані технології навчання ІМ як засіб формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету / Л. В. Петько // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент: зб. наук. праць; ред. М. Б. Євтух. – Київ: ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2015. – Вип. 18. – С. 175–184. [URI http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/8391](http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/8391)
5. Петько Л. В. Формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету на основі інтерпретації лінгвостилістичних засобів вірша Мері Ховітт "Павук і Муха" / Л. В. Петько // Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький: "Видавництво К С В", 2016. – Вип. 21.
6. Петько Л. В. Актуальність формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету / Л. В. Петько // Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди": збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Вип. 33. – С. 128–141. [URI http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7454](http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7454)
7. Критский Б. Д. Образовательный текст и его интерпретация: опыт культурно-исторического исследования: монография / Б. Д. Критский. – М., 2000. – 242 с.
8. Сімкова І. О. Комплекс вправ для формування професійно орієнтованої мовленнєвої компетенції в діалогічному мовленні у студентів інженерних спеціальностей / І. О. Сімкова // Іноземні мови. – 2009. – № 3. – С. 23–26.
9. Теория и методика обучения игры на фортепиано: учеб. пособ. для студентов высш. уч. заведений / под общ. ред. А. Г. Каузовой, А. И. Николаевой. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 368 с.
10. *Everybody Hurts*. [Web site]. A song by R.E.M Vika Yermolyeva. – Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=LDrf6f4IH0>
11. *I Want It All* [Web site]. Piano cover "I Want It All" by Vika Yermolyeva is a song by English rock band Queen. – Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=pDWJjpu6ew>
12. Machine Head – Aesthetics Of Hate [Web site]. –Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=NWks-8C9RMs>
13. *Somebody To Love* [Web site]. A song by English rock band Queen. Piano cover by Vika Yermolyeva beautiful song by Freddie Mercury. – Access mode:

<https://www.youtube.com/watch?v=XYrirMtAB3M>

14. *The Spider and the Fly* [Web site]. Written by Mary Howitt and illustrated by Tony DiTerlizzi. The music is an interpretation of Machine Head's "Aesthetics of hate" arranged and performed by Vika Yermolyeva. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=MoYB7vZZgQs>

15. *The Spider And The Fly* by Mary Howitt – Poetry Reading. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=EJDP6va9uc>

16. *The Spider and the Fly* [Web site]. A song by English rock band The Rolling Stones – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=Rifx1PeFx2>

Анотація

З метою формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету на прикладі вірша Мері Ховітт "Павук і Муха", автором розглянуто використання художнього твору в музичній творчості української піаністки Віки Ермольєвої, британської рок-групи "Rolling Stones", американської хеві-метал групи "Machine Head".

Ключові слова: формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища, університет, студенти-музиканти, Мері Ховітт, "Павук і Муха", музичне мистецтво.

Аннотация

С целью формирования профессионально ориентированной иноязычной среды обучения в условиях университета на примере стихотворения Мэри Ховитт "Паук и Муха" автором рассмотрено использование художественного произведения в музыкальном творчестве украинского пианистки Вики Ермольевой, британской рок-группы "Rolling Stones", американской хэви-метал-группы "Machine Head".

Ключевые слова: формирование профессионально ориентированной иноязычной среды обучения, университет, студенты-музыканты, Мэри Ховитт, "Паук и Муха", музыкальное искусство.

Summary

With the aim of professionally oriented foreign language teaching environment formation in the terms of university on the example of the poem "The Spider and the Fly" by Mary Howitt the author describes the using of the poem in musical works by Ukrainian pianist Vika Yermolyeva, the English rock group "The Rolling Stones", American heavy metal group "Machine Head".

Key words: formation of professionally oriented foreign language teaching environment, university, students of Music Art, Mery Howitt, "The Spider and The Fly", Music Art.

УДК 371

Е. І. Попкова,
старший викладач
(КЗ "Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти" ЗОП)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність проблеми визначається потребами суспільства у випереджувальній освіті й професійно-особистісному розвитку важливої для економіки високої управлінської культури керівників професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ), що зумовлено такими факторами:

- швидко змінюваною структурою потреб суспільства в цілому та його соціальних інститутів;
- технічним прогресом, що визначає необхідність володіння складним комплексом знань, умінь і навичок у професійній і соціальній діяльності;